

Kategori: Forskning, innovasjon og utdanning/Utdanning og kompetanse	Gyldig fra/til: 04.01.2024/04.07.2024
Organisatorisk plassering: Helse Bergen HF/Radiologisk avdeling	Versjon: 3.01
Godkjenner: Kristensen, Aina Nærø	Retningslinje
Dok. ansvarlig: HMS- og kvalitetskoordinator /avdelingsoverlege	Dok.id: D32605

Definisjon kontrastmiddelreaksjon

En kontrastmiddelreaksjon / bivirkning er definert som en uønsket / ikke tilsiktet reaksjon / virkning av et kontrastmiddel. Det skiller mellom allergi-lignende kontrastmiddelreaksjoner /bivirkninger og organspesifikke bivirkninger.

Allergi-lignende reaksjoner

Allergi-lignende reaksjoner er ikke sanne allergiske reaksjoner, men ligner klinisk og har sannsynligvis noen av de samme patofysiologiske mekanismene.

Definisjon

En akutt allergi-lignende reaksjon som oppstår innen 1 time etter injeksjon av et kontrastmiddel

Reaksjonene begynner vanligvis innen 5 minutter, og nesten alle innen 15 minutter

Klassifikasjon akutte kontrastmiddelreaksjoner*		
Milde reaksjoner	Allergi/overfølsomhet	Kjemotoksiske
	Lett urticaria Lett kløe Hudrødme	Kvalme, lett oppkast Varme /kuldegysninger Angst Vasovagal reaksjon som går over av seg selv
Milde reaksjoner som ofte ikke trenger medisinsk behandling og er ikke til stort hinder for undersøkelsen.		
Moderate reaksjoner	Allergi/overfølsomhet	Kjemotoksiske
	Kraftig eller langvarig oppkast Tydlig /uttalt urticaria Hoste/stridor. Lette bronkospasme Ødem i ansikt og/eller hals	Kraftig oppkast Vasovagal reaksjon (som ikke går over av seg selv)
Symptomatisk behandling er nødvendig og / eller undersøkelsen blir forsinket eller avbrutt. Pasienten bør etter slike episoder observeres et par timer		
Alvorlige reaksjoner	Allergi/overfølsomhet	Kjemotoksiske
	Hypotensivt sjokk Hjertestans Respirasjonsstans	Arytmi Kramper

Strakstiltak:

- ✓ **Tilkall anestesiteam, hente akutt koffert og defibrillator**
- ✓ Frie luftveier, evt sug
- ✓ Radiograf/radiolog setter Adrenalin Epipen ved moderate og alvorlig reaksjoner (reaksjon fra 2 organsystem)
 - 300 microgram (voksen > 30 kg) /
 - 150 microgram (barn < 30 kg > 15 kg).
 - Epipen-dose settes i lårmuskel (lateralsiden). Ved adipositas: i deltoidmuskel i overarm
- ✓ I beredskap: Ved reaksjon, trekk opp fra Adrenalinampulle, styrke 1mg/ml:
 - Dose: Voksne 0,5 mg (0,5ml) i.m.
 - Barn: 0,1 mg (0,1 ml) / 10 kg i.m
- ✓ Løft pasientens ben
- ✓ O₂ på maske 6-10 l/min, evt respirasjonsstøtte med bag og maske
- ✓ Intravenøs væske: fysiologisk saltvann (NaCl) eller Ringer acetat

*) Klassifikasjonsinndeling allergi-lignende reaksjoner hentet fra [ESUR Guideline versjon 10.0](#)

Akutte reaksjoner er enten:

- Allergi-lignende,
- Overfølsomhetsreaksjoner eller
- Kjemotoksiske reaksjoner.

Akutte bivirkningene ses etter jod- og gadoliniumbaserte kontrastmidler og etter ultralydkontrastmidler. Insidensen er høyest etter jodbasert kontrastmiddel og lavest etter ultralydmidler.

Se også Plakaten [Behandling av akutte kontrastmiddelreaksjoner](#). Denne er hengt opp på alle lab'r hvor det injiseres kontrast.

Se også oversikt over tilgjengelig utstyr for behandling av akutte reaksjoner: [Oversikt akuttberedskap Radiologisk avdeling, Sentralblokk](#)